(Post. 1897) ja käesoleva a. s. esimesil aa. vestelised lood »Veli Henn« (Post. 1901) ja »Hennu veli« (1903) ning »Liisi Rõika päevaraamat« (ilm. eriraamatuna Tartus, 1921). Nende tööde ja aasta-arvude ümber rühmituvad kõik K.-i muud jutustused. Nende järel tuleb poolteise-aastakümneline paus, ja alles a. 1921 leiame üheainsa lühikese pala »Epitaaf«, mis on jäänud seni ka viimaseks. — K.-i jutustava proosa üldtunnuseks on vesteline vorm ja elurõõmus põhitoon. Kuna »Maimu« ja »Libahunt« käsitlevad veel traagilisi motiive, siis on järgnevad jutustused pühendatud suures enamuses elu heledamaile pooltele, vähemalt oma lõpptulemuses. K.-i kujutus-interiöörid on väikekodanlikult mugavad, konfliktid kerged, pilge naljatlev. Tema jutustusil on kõik eeldused, et olla rahvakirjanduseks kõige laiemas mõttes. Samad sisulised ja vormilised omadused on ka tema memuaaridel. Need ilukirjandusliku kerguse ja piltlikkusega vestetud mälestised peegeldavad ühelt poolt autorit ümbritsenud olusid, teiselt poolt on nad aga juhiks tema enese mõtteilma mõistmisel. Tihti on nad kirjanduslikultki huvitavamad kui tema jutustused, mis sündinud vähenõudlikumail aegadel.

Kui K.-i jutustav toodang käesoleva a. s. algul ikka väikesearvulisemaks jäi, siis oli selle põhjuseks peamiselt autori põhjalikum andumine dramaatilisele alale. Selle a. s. alguseni oli eesti näitekirjandus pakkunud ainult vähenõudlikke rahvatükke, peamiselt jandilise iseloomuga. Ka K. algas võrdlemisi madalalt, kuid sai pikapeale ometi kunstiväärtusliku eesti draama rajajaks. Tema näidendeid on raske järjestada kronoloogiliselt, kuna nende ilmumisaasta ei tarvitse igakord tähendada nende kirjutamisaega. Kuid kasutades kõiki olemasolevaid andmeid võime konstateerida, et tema dramaatiline looming osutab pea järjekindlat tõusu. Ta algas võõraste ainete lavastamise või otsekohese tõlkimisega. Nii lavastas ta 70-dail aa. J. W. Jannseni jutu »Räägi, mis sa tahad, aga tondid ja kodukäijad on siiski tõsi«, ning a. 1878 ilmus Tartus tema tõlkes Kotzebue »Wirrwarr«. 80-dail aa. kirjutas ta laenatud ainetel »Pila-Peetri testamendi« ja »Vana vanaga, noor noorega«; 90-dail aa. on kirjutatud »Punga-Mart ja Uba-Kaarel« ning »Kosjasõit«, milledest viimane on saanud palju hiljemini üldiselt tuttavaks; vist käesoleva a. s. algul on sündinud »Rättsepp Õhk« (1903) ning »Enne kukke ja koitu«, millest viimane samuti ilmus alles pärast ilmasõda. Kõik need näidendid kuuluvad võrdlemisi odavahinnaliste jantide hulka, mis ei paku kuigi palju nauditavat ega ole ka kuigi algupärased. Erandiks on nende hulgas rahvatükk »Püve talus«, mis ilmus a. 1910, kuid kirjutatud varemini. Siin on häid tüüpe ja psühholoogiliselt põhjendatud rahvalikku nalja, mispärast see tükk ka hilisemal ajal on leidnud suurt lavalist menu.

Eelpool mainitud näidendid moodustavad ainult sissejuhatuse K.-i väärikamale lavaloomingule, mis on sündinud alles käesoleval a. s.-l ja olnud kontaktis kogu meie kirjanduse tõusuga. Seni oli meie näitekirjandus jälginud ikkagi ainult küla või ka linna kõige vähenõudlikumaid lava-olusid. Alles sedamööda, kuidas sai aineliselt jõukamaks meie ühiskond ja kerkisid üldised kultuuriolud, võis ka näitekirjandus asetada enesele kõrgemaid nõudeid. Teiselt poolt langesid need ajad ühte traagiliste murrangute ja kireprahvatustega meie ühiskonnas. Kõik see kajastub ilmselt K.-i hilisemas näitetoodangus. Siit peale ammutas ta oma ained peamiselt eesti ühiskonna sisekriisidest ja pea erandita saabusid seniste jantide asemel kunstiväärtuslikud draamad. Esimese sellelaadilise teose »Tuulte pöörises« sünd langeb ühte suure murrangu-aastaga 1905. Siin asetas autor vastamisi kaks algkuju tollest käärimisajast, kaks iseloomu, kaks moraali, kaks politilist seisukohta, mis traagiliselt ühte põrkavad. Nagu see teos tuli esietendusele 1906. a. sügisel »Vanemuise« uue teatri avamisel, nii avas ta ka meie kõrgemanõudelise näitekirjanduse. Hiljemini sai see draama hea menu osaliseks Soomes ja Lätis. A. 1912 ilmus K.-i teine draama »Libahunt«, mille aine on võetud küll meie minevikust ega puuduta siis oleviku võitlusi, kuid mis samuti käsitleb meie rahvas peituvaid kahesuguseid tundesuuni. Kunstiliselt on see kõige ühtlasem K.-i lavateostest. Järgmine draama, a. 1915 ilmunud, kuid mitu a. varem kirjutatud »Kauka jumal« on kompositsioonilt küll ebatasakaalulisem, kuid ühtlasi jõulisem. Selle peategelane suudab oma üliinimliku kire ja paatosega elustada isegi oma võrdlemisi kahvatut ümbrust. A. 1919 ilmunud draamas »Laurits« lähenes K. jälle ühiskondlikele vahekordadele, kuid see ei õnnestunud temal sel määral kui »Tuulte pöörises«: inimtüübid ja vastolud esinevad ähmasematena ning katkelisematena. Juba iseseisva Eesti oludest on võetud K.-i seni viimase suurema näidendi »Neetud talu« aine. See on tema hilisema loomisjärgu ainus komöödia, kuid seegi nukra alatooniga. See on ajapahede ja väärmõistmiste kurb pilge, mida autor on väljendanud nii tihti ka oma puhtpäevakajalises toodangus.

K.-i elutöö peatähtsus on tema dramaatilises loomingus. Siin sai ta kunstilise murrangu algatajaks ja siit tuleb otsida ka tema